

Zondag 9 maart 2025 (PAARS)
Gereformeerde kerk Nieuwendijk

Orde van dienst

Lied vooraf: Lied 162: 1, 6 (In het begin lag)

Welkom (ouderling)

Komen

Lied 556: 1, 2 (Alles wat over ons geschreven)

Bemoediging en groet

Lied 561: 1, 2, 3 (O liefde die verborgen zijt)

Gebod

Leefregel – het grote gebod Lucas 10: 25vv

Hemelhoog 2 (Welzalig de man die niet)

Woord

Opstap naar het bijbelverhaal

Luister- en meezinglied [Heer onze Heer hoe machtig is](#)

Opmaat naar de lezing:

We lezen deze zondag en volgende week uit Genesis 2 en 3.
Het oerverhaal van de tuin van Eden.
Vandaag gaat het over de schepping van de mens.

In het allereerste hoofdstuk, het meest bekende scheppingsverhaal, is de mens de laatste schepping.

Vanmorgen lezen we de overlevering waarin de mens als eerste wordt geschapen, dan de tuin, dan de dieren en ten slotte mens in tweevoud – want onder de ander hebben we geen bestaan.

Het verschil valt ons als moderne mensen op, maar was in bijbelse tijden geen probleem. Want de verhalen werden verteld om betekenis te geven aan het menselijk bestaan.

En dit verhaal werd opgeschreven in de tijd waarin het volk in ballingschap leefde. Dan zoek je naar grond onder de voeten.

Dat vooraf.

Ik wil nog iets vooraf zeggen. Er wordt gesproken over een tuin met daarin de levensboom en de boom van de kennis van goed en kwaad. Meestal wordt daarbij gedacht aan twee bomen. Maar het lijkt er toch sterk op dat het om dezelfde boom gaat: de boom des levens – dat is: de boom van kennis van goed en kwaad. Leven kan voor ons, mensen, niet anders zijn dan een leven met die kennis.

We lezen hoofdstuk 2 en 3 op twee verschillende zondagen, maar ze horen in 1 adem bij elkaar. Er zit geen breuk in, als je de oorspronkelijke tekst leest. Het is een doorlopend verhaal over de mens met een opdracht, en hoe onze reactie op die opdracht geschiedenis vormt, ons tot mensen maakt, met vallen en opstaan.

De lector leest deze zondag Genesis 2: 8-25. Aansluitend zingen we lied 538: 1 en 2. En dat is dan gelijk een opmaat naar het evangelie over Jezus die in de woestijn wordt verzocht door de duivel.

1e lezing Genesis 2: 8-25

Lied 538: 1, 2 (Een mens te zijn op aarde)

2e lezing Lucas 4: 1-13

lied 547: 1, 2, 3 (Met de boom des levens)

Overdenking

De tuin van Eden is lang het paradijs genoemd.
Met daarbij het beeld dat het allemaal prachtig, perfect en fijn moet zijn geweest.
Een plek die we zijn kwijtgeraakt en waar we eeuwig naar terug zullen verlangen.

Maar als je het verhaal rustig op je in laat werken zie je dat het bol staat van
ontwikkeling, van verandering, van leren en ontdekken.
Dat het een verhaal is van vallen en opstaan – zeker als je na hoofdstuk 2 in één
adem doorleest in hoofdstuk 3.

Dan is het onder andere een verhaal waarvan je opademt.
Want wij leven op de adem van God (7)

Hij vormde [de mens] uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus.
Zo werd de mens een levend wezen.

Dat is iets om te onthouden.
We leven niet op onze adem, maar op ontvangen adem

Het is ook een verhaal van een opdracht, van verantwoordelijkheid (8+15)
God, de HEER, legde in het oosten, in Eden, een tuin aan en daarin plaatste
hij de mens die hij had gemaakt...
[...]
... om die te bewerken en erover te waken.

Hier hoort de dichter en theoloog Willem Barnard de lofzang en de eredienst in het
verhaal.

En door zijn oplettendheid begin ik het ook te horen en te voelen.

De woorden 'bewerken en bewaken' passen bij onze westerse manier van denken.

Maar ze worden ook veelvuldig gebruikt in teksten over de tempeldienst.

En dan wordt 'bewerken en bewaken' tot 'dienen en bewaren'.

Dan wordt heel die springlevende natuur - aarde, wind en vuur - iets waarin wij de
lofzang gaande hebben te houden.

Dan is de natuur er niet om te benutten, maar om er zo mee om te gaan dat ze kan
zingen.

Daar begint de opdracht voor ons, mensen.

Levend op de adem van God, worden we werkelijk mens in de dienst aan de
lofzang op God, werkend in Gods moestuin.

Maar je bent niet alleen in de tuin.

Op nóg een andere manier wordt je mens.

Niet alleen dienend, maar ook met een tegenover.

En dat is niet een hulpje voor de huishouding, maar een medemens die bij de mens
past, die op hem lijkt en tegelijk tegenover hem staat.

Die hem zal verrassen, keer op keer.
Die hem op nieuwe wegen zal brengen.
Een tegenover waarvan hij zal moeten leren, moeten ontdekken, dat ze een diep geheim omvat – wat hij later zal omschrijven als ‘moeder van alle levenden’.

Ondertussen gaf de mens de dieren namen.
Ook dat is een bijzonder spel.
Het is een leerproces.
Namen geven betekent in de bijbel iets zeggen over de bedoeling van het leven.
Daarom zeggen veel bijbelse namen iets over het levensverloop van de mensen die die naam krijgen.

Adam geeft naam aan de dieren.
Daarmee heeft hij ook macht.
Hoe je iemand of iets noemt – dat kan veel betekenen voor de ander.
Is het namen geven dienend geweest?
Was het geven van namen lofzang op God?

[,...]
Je kúnt het verhaal lezen als ‘zo is het ooit allemaal begonnen’.
Wie dat bevestigt kan dat niet bewijzen, wie dat ontkent kan het ook niet bewijzen.

Je kunt het verhaal ook lezen als spiegel voor ons dagelijks leven.
Want in het leven van ieder van ons is het zo begonnen.

Dat we eerst alleen met onszelf waren, ons niet bewust van de omgeving.
Nog geen taal, nog geen namen, nog geen bewustzijn van de anderen.

Dan ontdekken we op jonge leeftijd dat we een omgeving hebben.
Dan beginnen we van alles te zien en namen te geven aan de dieren en de mensen en de dingen om ons heen.

Vervolgens worden we ons ervan bewust dat we leven.
En dat leven gaat over ademen en over goed en kwaad.

Je ontdekt dat je jezelf in een ander gaat herkennen én je ontdekt dat de ander eeuwig anders en vreemd zal zijn en blijven.

Tegenover.
Passend bij jou én vreemd.

En zo begin je samen na te denken over: hoe is mijn leven begonnen en waar gaat mijn leven naar toe?

Als je zo leest, wordt Genesis een spiegel die vraagt:

hoe dien je God, je medemens en de wereld?

Hoe bewaar jij de ander en de vrede en de vrijheid?
Hoe benoem jij de mensen, de dieren en de dingen?

Hoe houd jij de lofzang gaande, in je zorg om de ander?

Hoe dien jij God en het leven als je je losmaakt van wat vroeger was, en een nieuwe weg inslaat?

Zó zegt Genesis 2, zó ben je mens.

En, vertelt het volgende hoofdstuk verder: dat ontdek je door vallen en opstaan, door keuzes, telkens weer, tussen goed en kwaad – daarom die boom Niet voor niets worden de boeken van Mozes, de leerboeken over geloof en God, in de Joodse traditie een boom genoemd, geplant aan water, die zijn vrucht geeft op zijn tijd.

Zó leven we op de adem van God.

Een levensweg die je ook in de woestijn brengt, vertelt de bijbel op vele plaatsen.

De woestijn waar we van Jezus leren dat je voor de vraag komt te staan

De vraag of we Gods richtlijnen willen bewaren, of die verspelen door brood alleen voor jezelf op te eisen en er niets van te willen delen

De vraag of we God, onze medemens en de wereld willen dienen, of dat we willen kiezen voor macht en overheersing

De vraag of we Gods liefde en vrijheid willen volgen of dat we die willen misbruiken voor jezelf en zo je mens-zijn in gevaar willen brengen.

Dienen en bewaren.

Leren met vallen opstaan.

Je medemens zien als degene in wie je veel herkent, maar waarbij het je opdracht is de ander als verrassing te verwelkomen.

De wereld naamgeven en daarbij de dienst aan de Schepper voor ogen houden.

[...]

Dit hoofdstuk leert ons om ons op nieuwe wegen te laten brengen.

Nieuw kijken naar wat er om ons heen gebeurt.

Kloppen onze namen, kloppen onze woorden nog wel, als we met die namen of woorden andere mensen gevangen zetten?

Als andere mensen door ónze taal worden gehinderd om ons tegenover te zijn?

Als een angstig vast gaan houden aan moedertaal, vaderlandsgrond en eigen volk eerst?

Dan moeten we het oude moedwillig loslaten en ons in onze taal en houding laten leiden door Jezus die in de woestijn worstelde met de verzoeker.

Dat is de tuin van het leven, dat is de adem van God, dat is de zegen van de weg van Jezus.

Dat is

leven van genade
buiten de eeuwigheid,
(dat) is leven van de woorden
die opgeschreven staan
en net als Jezus worden
die 't ons heeft voorgedaan.

[...]

(dat) is komen uit het water
en staan in de woestijn,
geen god onder de goden,
geen engel en geen dier,
een levende, een dode,
een mens in wind en vuur.

Amen

Antwoord

Lied 561: 4, 5 (O liefde uit de eeuwigheid)

Gedenken van twee overleden gemeenteleden

Hemelhoog 275: 1, 4 (Heer ik kom tot u)

Voorbeden in 3 intenties en gezongen acclamatie (lied 367e), stil gebed, Onze Vader

Collecten

Muziek, terwijl de kinderen in de kerk komen.

Diaconale acties

Gaan

Lied 556: 3, 4 (Gij onderhoudt de vlam)

Zegen met **gezongen** 'amen'

De Heer zegene en hij behoede u,
de Heer doe zijn aanschijn over u lichten en zij u genadig,
de Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve zijn vrede